

EU-kommisjonen:

- ELTE-utdanningen er ingen profesjonsutdanning

Per Halvorsen
journalist

EU-kommisjonen avviser at masterutdanningen i psykologi ved ELTE er en profesjonsutdanning, og hevder den dermed ikke omfattes av EUs yrkeskvalifikasjonsdirektiv.

Det fremkom under en høring som ble ledet fra EFTA-domstolen, som har sete i Luxembourg, 17. november.

Høringen var kommet i stand etter et initiativ fra Borgarting lagmannsrett. Lagmannsretten ba sist vinter om en rådgivende uttalelse fra EFTA-domstolen i ELTE-saken, som angår studenter med master i klinisk- og helsepsykologi fra Ungarn. Fra 2016 får ikke lenger studenter med utdanningen lisens og autorisasjon som psykolog i Norge. I november 2019 tapte studentene saken de hadde anlagt mot staten i Oslo tingrett.

Et sentralt spørsmål EFTA-domstolen skal rådggi om, er hva som er avgjørende for å kunne komme inn under betegnelsen «samme yrke», og dermed omfattes av EUs yrkeskvalifikasjonsdirektiv.

EU-kommisjonens representant under høringen, Lorna Armati, argumenterte for hvorfor masterutdanningen i klinisk- og helsepsykologi ved Eötvös Loránd University (ELTE) i Budapest ikke er en profesjonsutdanning og dermed ikke kvalifiserer for samme yrke som den norske psykologutdanningen.

For å kalle noe en profesjon må det være mulig å beskrive en rekke profesjonelle aktiviteter som karakteriserer profesjonen

Ingen profesjonsutdanning

– For å kalle noe en profesjon må det være mulig å beskrive en rekke profesjonelle aktiviteter som karakteriserer profesjonen. Du tilhører ikke en profesjon når du kan gjøre «alt» med utdanningen din, sa Armati.

Hun påpekte at tittelen okleveles pszichológus som den ungarske masterutdanningen leder frem til, ikke er en beskyttet tittel.

– De oppgavene de som har tittelen utfører, må du ikke ha MA-graden i psykologi for å kunne gjøre. Du har ikke lov til å delta i kliniske aktiviteter med tittelen «okleveles pszichológus» hvis du ikke spesialiserer deg videre. MA-graden gir ingen profesjonsutdanning, sa Armati.

Hun sa at norske helsemyndigheter har plikt til å gjøre individuelle vurderinger av kompetansen til ELTE-studentene. Slike vurderinger er tidligere gjort av Statens helsepersonellnemnd.

Lorna Armati, EU-kommisjonen. Foto: Screenshot fra offentlig høring i regi av EFTA-domstolen 17. november 2020.

Overrasket

Advokat Per Andreas Bjørgan som prosederer på vegne av ELTE-studentene, skriver i en e-post til Tidsskrift for Norsk psykologforening at han ble overrasket over EU-kommisjonens innlegg om at direktivet ikke kommer til anvendelse i denne saken. Han mener kommisjonens juridiske argument i hovedsak er basert på eldre rettspraksis.

– Forhåpentligvis var Ungarns innlegg klargjørende for EFTA-domstolen, der Ungarn forklarte at psykologer med mastergrad går inn i ordinære psykologstillinger og utfører samme arbeidsoppgaver som psykologspesialister. Vi formoder at Ungarn har bedre oversikt over regelverket og praksis i Ungarn enn det kommisjonen, og for den saks skyld den norske stat har, skriver Bjørgan.

Pasientsikkerhet

Advokat Torje Sunde hos Regjeringsadvokaten, som prosederer på vegne av den norske stat, sier EU-kommisjonens holdning støtter opp under Norges holdning om at de norske studentene med psykologiutdanning fra ELTE ikke har krav på godkjenning etter yrkeskvalifikasjonsdirektivet.

– Det er vi selvsagt tilfreds med. En for liberal holdning til EUs yrkeskvalifikasjonsdirektiv ville ha undergravd pasientsikkerheten, sier Sunde.

ELTE-saken

- 2016: Helsedirektoratet slutter å godkjenne at ELTE-studenter med mastergrad i klinisk- og helsepsykologi får lisens og autorisasjon som psykolog i Norge
 - 2017: Studentene klager Norge inn for EFTA Surveillance Authority (ESA)
 - 2019: Studentene taper søksmålet mot staten i Oslo tingrett, anker til lagmannsretten
 - 2020: ESA uttaler at ELTE-utdanningen må anerkjennes i Norge, HOD bestrider faktagrunnlaget for uttalelsen, høring for EFTA-domstolen
 - 2021: Ankebehandling for Borgarting lagmannsrett
- Les mer om ELTE-saken.

Kliniske oppgaver

Helse- og omsorgsdepartementet har lenge bestridt at den ungarske MA-utdanningen og den norske profesjonsutdanningen i psykologi er samme utdanning. Under høringen argumenterte Katalin Szíjjártó, som representerte ungarske myndigheter, for at det norske synpunktet er feil:

– Det en femårig utdannet master i klinisk- og helsepsykologi er utdannet til i Ungarn (okleveles pszichológus), er grunnleggende det samme som en norskutdannet psykolog. De kan utrede, diagnostisere og behandle under veiledning, og med kontrasignatur av psykiater, men oppgavene er altså de samme. Det er denne typen kliniske oppgaver de er utdannet til å utføre, sa Szíjjártó.

Uenighet

Tidligere i år kom det fram at EFTAs overvåkningsorgan ESA og ungarske myndigheter er sterkt uenig i det norske standpunktet om at ELTE-utdanningen i psykologi og den norske psykologutdanningen ikke kvalifiserer for samme yrke.

Basert på høringen vil EFTA-domstolen komme med en rådgivende uttalelse etter 2 - 3 måneder.